

## **Memòria de les activitats de la Societat Catalana de Geografia (Institut d'Estudis Catalans) corresponent al curs 2002-03**

### **Assemblea General Ordinària**

Dimecres 12 de juny de 2002, se celebrà l'Assemblea General Ordinària de Socis de la Societat Catalana de Geografia (SCG), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), corresponent al curs 2001-02. En començar, la presidenta, sra. Maria Dolors Garcia Ramon, féu un breu repàs de les activitats realitzades durant el curs i destacà el reforçament de les relacions institucionals i internacionals de la Societat, la reestructuració de la revista *Treballs de la SCG* i la constitució d'un Consell Editor, amb representació de destacats geògrafs i geògrafes del país i de l'estranger. A continuació, la presidenta glossà la figura del soci Ramon Amigó i Anglès, proposat per la Junta de Govern com a nou membre honorari de la SCG, condició que l'Assemblea refermà per unanimitat. Finalment, la presidenta informà del nomenament del professor Joan Vilà-Valentí com a delegat de l'IEC prop de la Junta de Govern de la Societat. Després, es presentaren i s'aprovaren l'acta de l'anterior Assemblea General Ordinària, la memòria d'activitats del curs 2001-02, l'estat de comptes de l'any 2001 i el pressupost del 2002. Tot seguit, es procedí a la renovació dels càrrecs de la Junta de Govern que cessaven reglamentàriament; feta la votació, la Junta de Govern restà constituïda així:

presidenta: Maria Dolors Garcia Ramon  
 vicepresident: Francesc Nadal i Piqué  
 tesorera: Montserrat Cuxart i Tremps  
 secretari: Enric Bertran i González  
 vocal primer: Antonio Luna Garcia  
 vocal segon: Pau Alegre i Nadal  
 vocal tercer: Jesús Burgueño i Rivero  
 vocal quart: Vicenç Biete Farré  
 vocal cinquè: Joan Tort i Donada  
 vocal sisè: Enric Mendizàbal i Riera  
 delegat IEC: Joan Vilà-Valentí

En acabat, l'Assemblea ratificà la gestió de la Junta de Govern durant el curs 2001-02.

## Activitats científiques

### 1. Conferències

El curs 2002-03 començà oficialment el 9 d'octubre de 2002, data en què se celebrà un acte en recordança de Lluís Casassas i Simó (1992-2002), en els deu anys de la seva mort. La sessió, titulada *La vigència de les idees geogràfiques de Lluís Casassas en el debat actual sobre l'organització territorial a Catalunya*, fou presentat per la sra. **Montserrat Cuxart** i comptà amb les intervencions dels srs. **Francesc Nadal i Piqué**, professor de geografia de la Universitat de Barcelona, **Joaquim Clusa i Oriach**, economista del Centre de Política de Sòl i Valoracions de la Universitat Politècnica de Catalunya, i **Jesús Burgueño i Rivero**, professor de geografia de la Universitat de Lleida.

El 21 de novembre de 2002 el sr. **Ricardo Méndez**, catedràtic de la Universidad Complutense de Madrid i president de l'Asociación de Geógrafos Españoles, dissertà sobre *Innovación y redes de cooperación para el desarrollo territorial*.

L'11 de desembre de 2002 la sra. **Carme Bellet**, professora de geografia de la Universitat de Lleida, parlà de *Dinàmiques urbanes i espais comercials. El cas de Lleida*.

El 22 de gener de 2003 la sra. **Montserrat Salvà Catarineu**, professora de del Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional de la Universitat de Barcelona parlà de la *Biodiversitat a la vall de Fuirosos (Montnegre – Corredor)*.

El 20 de febrer de 2003 el sr. **Juan Piqueras Haba**, catedràtic d'Anàlisi Geogràfica Regional del Departament de Geografia de la Universitat de València, tractà el tema *Evolución reciente del sector vitivinícola en España: 1990-2002*.

El 19 de març de 2003 el sr. **Jean-Robert Pitte**, professor de geografia de la Universitat de Paris-Sorbonne, pronuncià una conferència titulada *Bordeaux-Bourgogne, deux civilisations du vin*.

El 10 d'abril de 2003 la sra. **Pilar Riera**, professora titular de geografia humana del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona, parlà de *Dakar: el creixement fragmentat d'una metròpolis*.

El 7 de maig de 2003 la sra. **Tovi Fenster**, professora de la Universitat de Tel-Aviv, pronuncià una conferència titulada *Separated spaces-shared spaces in Jerusalem today*.

El 17 de juny de 2003 el sr. **Oriol Nel·lo**, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona, pronuncià la lliçó científica que serví de cloenda al curs 2002-03, titulada *Els conflictes territorials a Catalunya. Llocs, oportunitats i polítiques*.

## 2. Cursos-seminaris

El mes de novembre de 2002 se celebrà un curs-seminari, sota el títol *Las migraciones internacionales desde la perspectiva de América Latina*, a càrrec de la professora **Claudia Pedone**, de la Universitat Autònoma de Barcelona i de la Universidad Nacional de Cuyo – Mendoza/Argentina. El dia 25 la sra. Pedone pronuncià dues lliçons: *Crisis socio-económica y política en América Latina: aceleración de los flujos migratorios internacionales i Las cadenas y redes migratorias en los desplazamientos internacionales latinoamericanos: una propuesta teórico-metodológica*; el dia 27 la professora Pedone féu altres dues classes: *Estrategias migratorias y el papel de las cadenas y redes migratorias entre la población ecuatoriana i La feminización del movimiento migratorio ecuatoriano hacia el Estado Español*.

Els mesos de febrer i març de 2003 se celebrà un curs-seminari, sota el títol *Ciutat i territori. Entorn del pensament geogràfic d'Ildefons Cerdà*, coordinat pel sr. **Joan Tort**, a càrrec del professor de l'Escola d'Enginyers de Camins de la Universitat Politècnica de Catalunya sr. **Salvador Tarragó**. El dia 18 de febrer el professor Tarragó pronuncià una lliçó titulada *Introducció a Ildefons Cerdà. El projecte de reforma i eixample de Barcelona: un model de ciutat industrial*; el dia 25 de febrer el sr. Tarragó parlà sobre *La Teoria General de la Urbanització: el naixement de la urbanística moderna*; el dia 4 de març el professor Tarragó, dissertà sobre *L'avantprojecte de reforma interior de Madrid i la teoria de la vitalitat urbana*; i el dia 11 de març el sr. Tarragó s'ocupà de *La dimensió territorial del pensament urbanístic de Cerdà. Cap a una formulació d'una geografia cerdaniana?*

Les conferències i els cursos-seminari del curs acadèmic 2002-03 comptaren amb una subvenció de l'IEC i se celebraren totes a la seva seu del carrer del Carme de Barcelona.

### 3. Sortides d'estudi

El 26 d'octubre de 2002 es féu una sortida d'estudi al **Moianès**, que enceta el cicle *Les altres comarques*, coordinada i organitzada pel professor **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida. Al matí, hom féu cap a l'església de Sant Feliuet de Terrassola, des d'on es té una visió panoràmica de les Moianès i del Lluçanès. Després es realitzà una visita al monestir romànic de l'Estany i seguidament a les Coves del Toll. El matí s'acabà al poble de Calders, el primitiu assentament del qual queda delimitat per la riera i un meandre abandonat. A la tarda, hom realitzà una visita urbana al nucli de Mojà, dirigida pel sr. **Jaume Clarà**, historiador local. En acabat se celebrà una taula rodona, al Museu de Mojà, emplaçat a la casa natal de Rafael Casanova. Hi eren presents el sr. **Josep Montràs**, alcalde de Mojà, i la sra. **Marta Purτί**, tècnica del Consorci del Moianès, que parlaren de la realitat actual i les perspectives de futur del Moianès, amb el rerafons de la qüestió comarcal.

El 26 d'abril de 2003 es féu una sortida d'estudi al **Canal d'Urgell**, coordinada pel professor **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida, amb la col·laboració de **Jaume Mateu**, d'aquesta mateixa universitat. Els assistents feren un itinerari que els portà des de la Casa de Comportes del Canal, prop de Ponts, i el túnel de Montclar, a l'explotació vitivinícola del Castell del Remei. A la Casa Canal de Mollerussa, seu de la Comunitat de Regants, es visità l'Espai Cultural dels Canals d'Urgell i s'efectuà l'acte acadèmic, amb intervenció del sr. **Miguel Varea**, gerent d'aquesta Comunitat i del sr. **Ramon M. Guiu**, alcalde en funcions d'Ivars d'Urgell, que parlaren, respectivament, de la gestió del Canal d'Urgell i del relançament econòmic que ha de comportar la recuperació de l'estany d'Ivars.

El 13 i 14 de juny de 2003 es féu una sortida d'estudi als **Ports de Beseit**, coordinada pel professor **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida. Els assistents dormiren al refugi del Caro i, l'endemà, realitzaren una travessa pel Parc Natural dels Ports, que els oferí perspectives dels tortuosos barrancs de la capçalera del massís, els permeté entrar en contacte amb formacions vegetals del domini eurosiberià i els obrí àmplies panoràmiques del Delta de l'Ebre fins als Pirineus.

L'assistència d'estudiants en aquestes tres sortides d'estudi ha estat comptabilitzada amb tres crèdits de lliure elecció, d'acord amb el Departament de la Universitat Autònoma de Barcelona.

A més de les sortides programades en començar el curs, el 24 de maig de 2003 es va fer una **travessia marítima pel front litoral de Barcelona, entre les desembocadures del Besòs i del Llobregat**, coordinada per consoci **Xavier Arnau**. La singladura es féu amb sis velers que van salpar del Port Vell i del Reial Club Marítim i que generosament va posar a disposició de la Societat la **Confraria dels Germans de la Costa**.

#### 4. Altres actuacions

Els mesos de setembre i octubre de 2002, se celebraren unes jornades sobre *La terra i el medi*, organitzades conjuntament per la secretaria científica de l'IEC, la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, la Institució Catalana d'Estudis Agraris, la Institució Catalana d'Història Natural, la Societat Catalana de Biologia, la Societat Catalana de Física, la Societat Catalana de Química, la Societat Catalana d'Economia, la Societat Catalana de Tecnologia i la Societat Catalana de Geografia. L'acte corresponent a la SCG se celebrà el 10 d'octubre de 2002 i comptà amb la intervenció dels srs. **Joan Manuel Soriano** i **David Molina**, professors de geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona, que impartiren una lliçó científica titulada *Resposta dels sòls a l'abandonament de la muntanya: el Pirineu català*.

El 23 d'octubre de 2002, la sra. **Maria Dolors Garcia Ramon**, intervingué en qualitat de presidenta de la Societat, en la taula rodona *La geografia professional a Catalunya*, acte previ a l'assemblea constituent de la Demarcació del Col·legi de Geògrafs a Catalunya. En dita taula rodona, hi intervingué també el professor **Joan Vilà-Valentí**. En aquesta delegació territorial, la SCG és representada pel sr. **Antoni Luna**, que n'és el tresorer.

El 16 de novembre de 2002, la professora **Maria Dolors Garcia Ramon** representà la Societat a la reunió de l'EUGEO – **Société Européenne pour la Géographie** celebrada a Lisboa; aquest organisme aplega les societats geogràfiques europees, entre elles la SCG.

El 15 de gener de 2003 se celebrà la presentació del llibre *Atles de les viles, ciutats i territoris de Lleida*, dirigit pel professor de la Universitat de Lleida **Jesús Burgueño**. En l'acte, intervingué, a part del director de l'obra, el professor **Salvador Tarragó**, de l'Escola d'Enginyers de Camins de la Universitat Politècnica de Catalunya, i la sra. **M. Carme Montaner**, geògrafa i cap de la Cartoteca de Catalunya de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

El 23 de gener de 2003 el professor **Jesús Burgueño** intervingué com a representant de la Societat en el programa de Radio 4 *Serà la lluna*, on explicà qüestions de geografia física que marquen contrastos entre els dos hemisferis del globus terraquí.

El 22 i 23 de març de 2003 el professor **Antonio Luna** representà la Societat a la Conferència **Herodot.net**, que se celebrà a Londres.

La professora **Maria Dolors Garcia Ramon**, com a presidenta de la SCG, formà part, juntament amb el professor **Joan Vilà-Valentí**, president de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, del jurat encarregat de concedir el Premi de Medi Ambient de l'IEC.

La Setmana Santa d'enguany (12-19 d'abril) es féu un **viatge a Sicília**, amb una excursió a l'Etna, visites al teatre grec de Taormina, a l'acròpolis de Selinunte, la vil·la romana de Casale, i a les ciutats de Catània, Siracusa, Palerm i Agrigento. El viatge, que comptà amb la presència de socis i amics de la Societat, fou organitzat per ARAC (A la recerca d'altres Cultures), *Cultural Travel Association*,

sota els auspicis de la SCG. El viatge fou guiat pel sr. **Pere Andreu** i va possibilitar establir contacte amb el professor **Girolamo Cusimano** de la Universitat de Palerm.

Durant els anys 2002 i 2003, es ve desenvolupant un projecte de recerca sobre *Viatges i expedicions científiques catalanes a l'Àfrica durant el segle XX*, a càrrec dels professors i socis **Abel Albet**, **Antoni Luna**, **Maria Dolors Garcia Ramon**, **Joan Nogué**, **Lluís Riudor** i **Perla Zusman**, que ha és coordinat pel professor **Joan Vilà-Valentí**, com a membre de l'IEC.

Aquest curs, el nostre consoci **Francesc Gurri i Serra** ha continuat col·laborant en el programa de Catalunya Ràdio *Els viatges de la Gran Anaconda*, on intervé, des de fa ja uns quants anys, com a geògraf designat per la SCG per parlar de diversos indrets del país.

## 5. Publicacions

Aquest curs 2002-03 s'ha editat el volum 53-54 de *Treballs de la SCG*, de desembre de 2002, i a l'estiu n'és prevista la sortida del núm. 55. Aquestes publicacions són possibles mercès al suport econòmic de l'IEC i a la subvenció anual de la Diputació de Barcelona.

Per contribuir a la commemoració del centenari del naixement de l'Il·lm. Sr. Josep Iglésies i Fort, soci fundador i expresident de la SCG, es va reeditar el llibre *Pere Gil SI (1551-1622) i la seva geografia de Catalunya*, que va publicar el 1949 amb un estudi introductor. L'actual edició compta amb un pròleg de la Junta de Govern, un estudi analític del caire geogràfic de l'obra del jesuïta fet pel professor **Joan Vilà-Valentí**, una transcripció de topònims del professor **Jesús Burgueño** i unes postilles a la vida i obra de Pere Gil, degudes a la sra. **Mercè Gras**. Aquest llibre s'ha editat amb l'aportació econòmica anual de l'IEC.

A finals de 2002, aparegué el núm. 40 de *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, que conté les intervencions a les jornades sobre **Les geografies dissidents**, entre les quals hi ha un pròleg de la professora **Maria Dolors Garcia Ramon**, com a presidenta de la SCG, entitat col·laboradora en l'organització d'aquesta reunió.

## 6. Premis de la Societat

L'edició d'enguany del **Premi Lluís Casassas i Simó** ha estat declarada deserta. El jurat era format per la sra. Anna Badia, el sr. Jesús Burgueño, professors de geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona i de la Universitat de Lleida, respectivament, i la sra. Montserrat Cuxart, de la SCG.

Amb la intenció de promocionar la geografia a l'ensenyament secundari, s'ha instituït el **Premi Joan Palau Vera per a treballs de recerca d'estudiants de**

**batxillerat**, que es convocarà per primer cop el curs vinent. El guardó, dotat amb 500 € i la possibilitat de ser publicat a *Treballs de la SCG*, s'ofereix a treballs de geografia, d'autoria individual o col·lectiva, tutelats per un professor d'institut.

## 7. El web de la Societat: *l'obrador obert* (<http://www.iecat.net/scg>)

Aquest curs, *l'obrador obert* ha ampliat força els seus continguts amb la introducció en format PDF de diversos articles sobre la història de la Societat, articles clàssics traduïts al català i la llista de les activitats realitzades des de la seva fundació, amb noves ressenyes de llibres (que ja s'apropen al centenar) escrits per membres de la SCG, semblances de socis traspassats, enllaços amb el Col·legi de Geògrafs, l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya i l'EUGEO – Société Européenne pour la Géographie.

Com ja és tradicional, *l'obrador obert* ha continuat informant dels actes celebrats a la Societat, a través d'anuncis i ressenyes, i d'activitats i publicacions d'altres institucions que han estat d'interès geogràfic, com és ara conferències, congressos, premis, llibres i revistes. Amb tot plegat, *l'obrador obert* ha completat la seva estructura i el futur es planteja amb el repte d'anar actualitzant i ampliant els continguts de cadascuna de les seves seccions.

## Notes diverses

La SCG ha donat suport a la taula rodona *Geografia i paisatge*, organitzada pel Col·legi de Geògrafs a Catalunya i l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya, celebrada l'11 de juny de 2003, dintre del curs *Noves oportunitats professionals per a la geografia*.

La SCG es va adherir a la declaració de l'IEC en rebuig a la guerra d'Iraq.

La consòcia **Pilar Benejam i Arguimbau** fou distingida pel Govern de les Illes Balears amb el Premi Ramon Llull en l'àmbit d'educació, en reconeixement a una vida dedicada a la docència i a la formació del professorat.

## Obituari

El 23 de gener de 2003 morí el sr. **Rafael Mas Hernández**, catedràtic d'Anàlisi Geogràfica Regional de la Universidad Autònoma de Madrid i bon amic de la Societat. El professor Mas era un geògraf d'una gran qualitat humana i d'un gran rigor científic, coses plegades que el feien molt estimat en la comunitat geogràfica espanyola.

El 6 de juny de 2003 morí, prematurament i sobtada, el consoci **Joan Vilagrassa Ibarz**, catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de Lleida,

on havia estat un dels pioners de l'ensenyament de la geografia. El professor Vilagrasa era un membre destacat de la SCG, a la tribuna de la qual havia impartit lliçons diverses vegades. La seva projecció intel·lectual i professional, dintre i fora de la universitat, li havien proporcionat un reconegut prestigi en els àmbits acadèmic i ciutadà, gràcies a un ferm compromís amb el món científic i amb la societat civil. Hom recordarà Joan Vilagrasa com una persona progressista i generosa, plena de projectes i il·lusions, d'un tracte afable i d'una humanitat inestroncable.

### **Moviment de socis**

Durant el curs 2002-03, hi ha hagut 13 altes i 11 baixes. Ara, el nombre de membres de la SCG és de 411, dels quals 13 són honoraris i 398 són numeraris (EB).